

MIRE GONDOLNAK A TANULÓK A CÉLSTRUKTÚRÁK-KÉRDŐÍV LIKERT-SKÁLÁS ÁLLÍTÁSAINAK ÉRTÉKELÉSEKOR?

Fejes József Balázs *, Rausch Attila **, Török Tímea **

* SZTE Neveléstudományi Intézet

** SZTE Neveléstudományi Doktori Iskola

Kulcsszavak: tanulási motiváció; tanulási környezet; célorientációs elmélet

A célorientációs elmélet napjainkban a tanulók motivációs jellemzői és a tanulási környezet közötti összefüggések tanulmányozásának egyik domináns megközelítése. Az elmélet keretei között a tanulók motivációs jellemzőire a célok, a tanulási környezet holisztikus motivációs hatására pedig a célstruktúrák utalnak. A célstruktúrákról általában Likert-skálás állításokkal gyűjtenek információt a *Midgley* és munkatársai (2000) általi kifejlesztett Patterns of Adaptive Learning Scale (PALS) kérdőívre támaszkodva. Néhány kutatás kvalitatív adatgyűjtéssel egészíti ki a célstruktúrák kérdőíves feltárását, egyrészt, hogy további információt gyűjtsenek az osztálytermi környezetről (pl. *Turner* és *Patrick*, 2008), másrészt, hogy az állítások tanulók általi értelmezését ellenőrizzék (pl. *Koskey* és *mtsai*, 2010). Jelen kutatás a PALS alapján kidolgozott magyar nyelvű mérőeszköz esetében e célok egyidejű elérésére törekszik.

Egy tanórás felmérésünkben 462 hetedik évfolyamos tanuló vett részt. Vizsgálatunkban a megfelelő pszichometriai mutatókkal jellemezhető kérdőív 11 állításaihoz egy-egy nyílt végű kérdést kapcsolunk. Azt kértük a diákoktól, hogy miután egyetértésük mértékét kifejezik a megfelelő számok bekarikázásával, indokolják meg választásuk, azaz magyarázzák meg, hogy milyen történésre gondoltak az állítások értékelésekor. Minden tanulónak 3-4 állítás kapcsán kellett írásban nyilatkoznia.

Az adatok feldolgozása jelenleg is tart, a továbbiakban főbb hipotéziseinket ismertetjük. A szakirodalomban a célstruktúrák feltárására alkalmazott kérdőívek egy része a tanári tevékenységekre koncentrál, míg mások általánosabban, az osztályterem történéseivel kapcsolatos állításokat tartalmaznak, szűkebbre vagy tágabbra véve így a kutatás fókuszát. Vizsgálatunkban a nyílt végű kérdésekhez kapcsolódó instrukciók egyik változatában arra kértük a tanulókat, hogy azt írják le, mi történik az osztályteremben, míg a másik változatban a pedagógusok tevékenységével kapcsolatos tapasztalatokra kérdeztünk rá. Várakozásaink szerint az előbbi megoldással elsősorban az osztálytermi környezet vizsgálatához kapcsolódóan gazdagodhatunk új szempontokkal, míg utóbbi megoldás a pedagógusok motivációs stratégiáinak részletesebb feltérképezéséhez kínálhat segítséget.

A tanulási motiváció hazai kutatásában a tanulók nézőpontjának kvalitatív feltárására alig találunk példát, munkánk e tekintetben újszerűnek tekinthető. A kvalitatív és kvantitatív adatgyűjtés kombinációján alapuló megoldásunk további kérdőívek fejlesztéséhez, valamint már létező kérdőívek ellenőrzéséhez kínálhat mintát.

A kutatás a TÁMOP-4.2.4.A/2-11/1-2012-0001 azonosító számú Nemzeti Kiválóság Program – Hazai hallgatói, illetve kutatói személyi támogatást biztosító rendszer kidolgozása és működtetése konvergencia program című kiemelt projekt keretében zajlott. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.